

Gospoda mōja! V narodnogospodarskem oziru se ne dā tajiti, da gineva liberalizem v celi Evropi. Njega gesla ne vlečejo več, v prazne besede se nihče več ne vjame, njega gospodarski nauki se priznavajo in pobi-jajo kot ljudstvu sovražne zmote. Mogočen protikapita-lističen tok rase čedalje bolj in njemu stojijo na čelu sam papež Leo XIII., s svojo encikliko o delavcih iz l. 1891. Nobena stvar ni ljudij o škodljivosti liberalizma bolj prepričala, kakor velike boleti, katere je človeštvu pouzročilo samovoljno gospodarstvo modernega liberal-nega kapitalizma. Liberalizem je postal veroizpovedanje za bogataše in njega najvnetejši služabniki in najzagri-zenejši propovedniki so židje, ki so se izneverili naukom svojih prerokov. Če so drugi narodi za pridobivanje denarja manj zavzeti, imajo židje za to neki nagon, kakor je rekel sloveči politični pisatelj Goltz. Ni ga bilo naroda, ki bi bil tako divje oboževal zlato tele. Zgodo-vina je bila prerokinja. Obžalovati je, da je prav naša država najnovejši kraj, kjer se časti zlato tele.

(Dalje prih.)

Cerkvene zadeve.

Nova sv. maša na Ptujski gori.

»To je dan, ki ga je naredil Gospod, radujmo in veselimo se v njem!« Te besede so nam silile v spo-min, ko je dne 4. avgusta stopil v naši proslavljeni ro-marski cerkvi č. g. Janez Kozoderc pred oltar Gospo-dov, da Mu daruje prvo daritev kot začetek težkega delovanja v vinogradu Njegovem.

Nešteta množica vernega slovenskega ljudstva je pri cerkvi pričakovala č. g. novomašnika. Ob 10¹/₄ uri se je začela sv. daritev z veličastnim spevom: »Veni sancte Spiritus — Pridi sv. Duh!« Po evangeliju pa stopijo na prižnico prečastiti gospod kanonik in profe-sor dr. Mlakar. V jedrnat, globokoumni in s čutečim srcem govorjeni pridigi pokažejo katoliškega duhovnika častitljivost, ker je vodnik, zdravnik in učenik ljudstva. Ker je pa stan katoliškega duhovnika tako težek, mora biti ta delaven, učen in pred vsem pobožen. In tak je in bode tudi č. g. novomašnik. Po pridigi, ki je globoko ganila in pretresla vse navzoče, nadaljevalo se je sv. opravilo.

Zvečer so pri slavnosti na novomašnikovem domu napili prečastiti g. slavnostni govornik sv. Očetu, mil. knezoškofu in presvetlemu cesarju. Napičnica slavnost-nemu govorniku, preč. g. dru. Mlakarju, je bila sprejeta z občo in burno oduševljenostjo.

V ponedeljek je pouzročil posebno navdušenje pri-hod ljubljene in med slovenskim narodom vrlo zna-nega domačega župnika, č. g. Jož. Sattlerja.

Č. g. novomašniku pa želimo, da bi stopal z božjo pomočjo po novi poti krepko in da bi deloval mnogo in mnogo let čil in zdrav v vinogradu Gospodovem v zveličanje duš in v prid slovenskemu ljudstvu. V to pomodi Bog!

VI. letno poročilo „Cerkvene družbe v Vitanju“ za leto 1894.

Namen družbe je, zbirati denarje, da se more ob svojem času dostojno popraviti župna cerkev sv. Petra in Pavla v Vitanju. Družbino premoženje je znašalo vsled računa za l. 1893. v gotovini 2090 gld. 56 kr., na zemljišču vloga 48 katastr. občina Brezen vknjiženi znesek 100 gld. Skupaj 2190 gld. 56 kr. Doneski leta 1894. (Sklep računa dne 31. maja 1895.) 507 gld. 18¹/₂ kr. Stroški za letni račun 1893 itd. itd. 25 gld. 99 kr. Dohodki l.

1894. torej 481 gld. 19¹/₂ kr. Obresti od naloženega de-narja do 31. decembra 1894 l. 102 gld. 73 kr. Skupni znesek 2774 gld. 48¹/₂ kr. Od tega zneska je naloženo v posojilnici v Vitanju hran. knj. št. 1. 2674 gld., vknjiženo 100 gld., v blagajnici 48¹/₂ kr.

Leta 1894. smo prejeli od neimenovane dobrotnice 100 gld. Pokojni Vincenc Petre, posestnik v Skomru, žup-nija vitanjska, je pred svojo smrtjo († 16. aprila 1895) izročil družbi 80 gld. Ta blagi mož je bil ves čas, odkar se je ustanovila „Cerkvena družba“, njen zvesti ud, zaupni mož in zadnja leta odbornik. Zavoljo svojih vrlih last-nostij ostane vsem, ki so ga poznali, v najboljšem spo-minu. V Vojniku so umrli 27. septembra 1894 č. gosp. Blaž Rotnik, župnik v pokoju. Iz njihove zapuščine smo prejeli po vč. g. Jerneju Voh, nadžupniku v Konjicah, 20 gld. in dne 28. majnika 1894 je umrla v Celju blaga gospa Terezija Herič. Bila je ud naše cerkvene družbe od njene ustanovitve ter v ta namen darovala vsako leto po 5 gld. Bog povrni blagim dobrotnikom! — Za žive ude in dobrotnike se je opravila sv. maša vsled društ-venih pravil dne 15. novembra 1894, za pokojne ude in dobrotnike pa dne 15. februarja 1895.

Gospodarske stvari.

Vzreja telet.

Kaj je bolj pametno, bolj uspešno pri vzreji telet, če jih krava sama doji ali če se jim daje mleko iz kake posode? Na to vprašanje se ne dā kar tako v obče od-govoriti, češ, to je zdravo, ono ne. Ravnati se mora pri tem po bližnjih okolščinah, po namenu, katerega ima gospodar s teletom, po naravi kravini itd.

Kar se zdravja tiče, mora se na prvi hip pritr-diti, da je neposredno dojenje za mladiča dosti zdra-vejš, kakor napajanje. Kajti tele dobiva na ta način svojo hrano vedno jednako gorko, jednake kakovosti in v jednaki meri. Gledé kakovosti se mleko sicer s ča-som nekoliko spreminja, ali te spremembe so tako ma-lenkostne, da jih tele še ne čuti ne.

Pa gospodinja se bo oglasila ter ugovarjala, češ, mleka gre s tem preveč, tele mi ga nič ne pusti. Tudi to je res. Prihiani se mleka več, če se tele napaja, ker ne spije vsega, kar ga vsaj nekoliko dobra krava en-krat ima.

Ako pa tele samo kravo molze, ostane gotovo ne-kaj mleka v vimenu, kar pa za nadaljno pritekanje in nastajanje mleka nikakor ugodno ni — krava ima dan na dan manj mleka.

Nekateri pa svetujejo srednjo pot. Tele naj se na-pije kravjega mleka, kolikor se mu ljubi, a ostalo mleko naj se pomolze. Temu nasproti pokaže se nova ne-zgoda.

Krava mleka še dati noče, namreč tistega, kar ga preostane. Na drugi strani je tudi tele na škodi, kajti najmastnejše mleko priteče navadno nazadnje in tako pije tele pri dojenju najslabše mleko. A zvite glave so stvar še drugači obrnile. Krava se nekoliko pomolze in teletu se primerno dosti mleka pusti. Prašam pa modro gospodinj, kako hoče ona zvedeti, koliko mleka še ostane v vimenu, koliko mleka potrebuje tele?

No, če se že ta ali ona navada vpelje, enkrat začne, mora tudi obveljati, ne sme se danes tako, jutri narobe ravnati. To bi iz raznih razlogov teletu pri raz-vijanju škodovalo. Že n. pr. zavoljo tega, kar se je prej omenilo o kakovosti mleka, ki najprvo in onega, ki nazadnje priteče, povzročila bi se pri dojenju kaka bolezen. In česa je treba tele v prvih tednih bolj varo-

vati kakor boleznij, ker je skoraj vsaka za nežno življenje nevarna?

Pri napajanju iz posode tudi to ni brez pomena, da tele slehern dan isto mero mleka dobi. S tem se pomore, da se razvijanje enakomerno in uspešno vrši. Nekaterih vrst teleta, posebno ona, ki so za mesarja določena, se skoraj morajo na ta način preživiti, ker jim ne zadostuje mleko jedne krave, temveč se jim ga več prilivati mora. Še druga dobrota se ponuja pri tem načinu dojenja. Teleta, ki so navajena mleko dobivati iz posode, se lažje odstavijo. Sicer pa zahteva oskrbljevanje telet v drugem slučaju veliko večjo pozornost, večji trud, kakor če se samo h kravi pripuščajo. Kajti vedno se mora na to gledati, da dobijo jednako mero mleka, ki mora tudi vedno iste toplote biti, ne danes mrzlo, jutri toplo ali celo pokvarjeno, skisano! Le pri hiši, kjer je zanesljiv človek pri vzreji telet, stori gospodar pametno, če vpelje drugi način dojenja, če daje teletu mleko iz posode.

Pri kravah pa, ki so prvokrat povrgle, je treba na vsak način tele pustiti pri kravi, ker se tako poskrbi za to, da dobi krava primerno dosti mleka, kar ji za celo vrsto let prav pride.

Sejmovi. Dne 10. avgusta v Lučanah, Poličanah (za svinje), pri Sv. Lovrencu na Drav. polju, v Radgoni, Podčetrtku, Brežicah, Slov. Gradcu in Celju. Dne 12. avgusta v Vržeju, pri Sv. Lovrencu v Puščavi in pri Sv. Juriju v Slov. gor. Dne 14. avgusta na Ptujski gori in v Imenem (za svinje). Dne 16. avgusta pri Sv. Vidu niže Ptuja, v Stradnu, Sevnici, Vuzenici, Mozirju, Strassu in Lembahu.

Dopisi.

Iz Gornje Hudinje pri Celju. (Nova maša.) Celjska fara je obhajala dne 28. julija znamenit cerkveni in narodni praznik. Ta dan je namreč daroval č. g. Jožef Pikl prvo sv. mašo. Ko je napočil dan veselja, sta pokanje možnarjev in izvrstna šmarijska godba naznanjala po vasi, da se bo tu vršila vesela, sveta slavnost. Hitro so se začeli zbirati vozovi in gostje, svati in družice. Ob 9. uri se je začela pomikati dolga vrsta vozov. Našel sem jih 36. Celjani so kar začudeni zijali, ko smo se vozili skoz mesto proti farni cerkvi. Ta pa je bila natlačena do zadnjega kotiča. Po svetem opraviilu, med katerim so preč. gospod opat imeli slavnostno pridigo, zasedli smo zopet vozove ter se vrnili domov. Celjani so se vedno stali na ulicah; v cerkev pa ni bilo nobenega. Pod okrašenim kozolcem zbralo se nas je potem nad 200 oseb k obedu. Lepa godba in veselo petje, govori in deklamacije razveseljevali so nas do ranega jutra. Sedaj pa, ko nam je ostal samo še spomin na ta sveti, veseli dan, mi je dolžnost, da se v imenu g. primicijanta in njegovih starišev srčno zahvaljujem vsem, ki so pripomogli da se je ta praznik tako lepo vršil. Posebna zahvala pa gre gosp. Glinšek in njegovi družini, ki so se res požrtvovalno trudili, č. g. ceremonijerju in vsem hudinjskim dekletom in fantom, ter sploh vsem gostom, ki so povečevali to slavnost. Bog plati!

Hudinčan.

Iz Novega mesta. (Poziv.) P. n. gđ. učiteljicam-pevkam in gg. učiteljem pevcem in godcem! Da bo mogoče sestaviti natančno vspeled za »Besedo« o »Zavezinem« zborovanju v Novem mestu dne 4. in 5. sept. in razposlati note, opetovano najuljudneje prosimo vse one spošt. tovarišice in tovariše, ki blagohote sodelovati pri koncertu, da se oglašé vsaj do 12. avgusta pri pod-

pisanein odboru v Žužemberku. Vspored bode prilično obsežal moške in mešane zборе, deklamacijo in če se oglasi zadostno število godcev, kako instrumentalno točko. Zato vabimo še posebej vse, ki igrajo kak instrument, k prijaznemu sodelovanju in jih prosimo, da nam v zgoraj določenem roku javijo, na kak instrument svirajo, da moremo določiti godbeno točko. Ako se ne oglasi zadostno število godcev, ta točka odpade. — Odbor novomeškega učiteljskega društva.

Od Savinje. (Cerkvena glasba.) Iz slavnostne cerkvene orgljarske šole pod vodstvom g. dr. Haberla v Reznu na Bavarskem se je vrnil konec julija zopet v svojo domovino slovenski rojak g. K. Bervar, ki je prejel po dokončanih študijah izvrstno spričevalo. Zato je razumljivo, da je tudi Slovenec nadarjen, bodisi za cerkveno ali posvetno glasbo. Naj bi se tukaj imenovanemu glasbarju kmalo posrečilo nastopiti primernejše mesto, kjer bi imel priliko gojiti muziko starih klasikov, posebno gregorjanski koral, v katerem je imenovani gotovo dobro izurjen.

Iz Doliča. (Huda luknja.) Da se je v bližnji Hudi luknji obdelala in okrasila prezanimiva votlina, je že Slovencem precej znano, saj jo iz raznih krajev mnogobrojno obiskujejo. Tako je bilo tudi v nedeljo, dne 21. julija, ko je došlo blizu tisoč obiskovalcev. Ker je res romantična soteska, po kateri se ravno kar namerava železnica iz Velenja na Dravograd graditi, bode naša »Nadv. Ivanova votlina« bržčas prvi kinč slovenske Štajarske. Letošnja druga mična veselica bode v nedeljo, dne 11., tretja pa dne 25. avgusta. Prihodnjo hočejo počastiti vrli Šostančiji z vozovi v podobni vlaka; spremila bode jih godba in blagi tamburaši iz Št. Pavla v Savinjski dolini. Za tretjo in poslednjo letošnjo veselico namerava se pa tudi slovesni prihod z godbo iz Slov. Gradca in pa tamburaši iz Vojnika. Pa tudi gostov z drugih strani pričakujemo; kajti dobro nam bodo došli. Že zdaj je mnogo znotrajnih prostorov, delalo pa se bode še naprej, kjer je najlepših kapnikov pričakovati. Kadar pa bode todi železnica šla in se otvorila dobra gostilnica ter električna razsvetljava, potem se sme lahko ta votlina druga Postojnska jama imenovati. Bog daj!

Iz Šarja pri Ljutomeru. (Gospodarstvo v trgu.) Ne smete si misliti, da so naše Šarje Bog ve kako mestece ali kaka lepa vas, ne, temveč tukaj so naši travniki, kjer se zdaj zbiramo in koševamo naš šar. Sicer bi imeli mi tukaj najlepše senožete, če bi hoteli očetje ljutomerske občine skrbeti za to; ali tej občini je seveda to-le deveta briga; skrbi raji za svojo nemško šolo, katero ravno dokončujejo in okrašajo z napisom »Deutsche Volksschule«. To vam je nemška šola, ki nima med svojimi 60 otroki niti pet nemških. Še g. okrajni šolski nadzornik jih pri inšpekciji ni več našel nego 35, ali ne morebiti nemških, temveč takšnih, ki na pol razumejo svojega učitelja Dernjač-a — piše se seveda Dernjatsch —, ker se je rodil daleč tam na Pruskem, v Gornji Polskavi! Ta gospod pa vam zna deco vzgajati! Kadar se mu ne poljubi ali recimo, kadar ni pri dobri volji, opusti kar meni, tebi nič z otroki vred šolsko mašo — morebiti pa mu je sedaj prevročje. Na ta način vzgaja se mladina za vero! V šoli vam je pedagog, da ga ni najti enacega. Pogovarja se samo z onimi učenci, ki ga na pol razumejo; ostali pa počen-jajo, kar hočejo in ni se čuditi, če se med podukom ta ali oni zakadi temu ali onemu v lasé. Neki sosed mi je pravil pri košnji, kako lepo da znajo ti učenci »küßjant« in »Gelobt sei Jesus Christus« pozdravljati. Slovenski jim je seveda ta »slavni« učitelj prepovedal. — Kakoršna šola, takšni njeni očetje. In to je res! Oče Mavrič, tenak in dolg možiček, bode baje dobil za-